

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

.....

APARE DUMINECA

.....

Prețul abonamentului:	Manuscrisele nu se înapoiează și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.	Prețul inserțiunilor:
Pe un an 160 Lei		Pentru publicațiuni oficiloase, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei. de aci în sus 200 Lei.
Pe jumătate de an 80 „		
Pe un pătrar de an 40 „		
Un număr 3 Lei.		
Pentru străinătate pe un an 260 Lei.		

Utilitas singulorum.

În cele ce urmează fie-mi îngăduit, ca înainte de toate să arăt în câteva cuvinte ce va se zică dreptul public, luându-l în înțeles cât se poate de larg.

Dreptul public reglementează binele obștesc.

Dreptul public hotărăște, ce are singuraticul să prestee obștei.

Dreptul public reprezintă principiul ordinii.

Dreptul public cuprinde noțiunile, cari privesc raportul dintre puterea supremă de stat și supușii statului.

Dreptaceea întrucât singuraticului îi revine vre-o îndreptățire, izvorită din dreptul public, el o posedă și o exercită în calitatea sa de membru al întregului și numai în interesul obștei.

Spre mai bună lămurire să luăm ca exemplu cercul de activitate al funcționarului public.

Cercul acesta este în primul rând un cerc de datorință și numai în a doua linie se prezintă ca un cerc de putere, de vremece funcționarul acela posedă puterea legată de oficiul său numai în interesul serviciului public.

* * *

Dacă pătrundem cu ochiul ager în țesătura crucișă-curmezișă a istoriei poporului roman, imposibil să nu vedem, că în timpul când acest popor era în plină ascensiune, dreptul public domina cu desevărsire masele lui înținse, care se lățiseră dea binelea pe suprafața pământului.

Romanii defineau dreptul public astfel: „ius, quod ad statum rei romanae spectat”.

Va se zică tot ce avea în vedere starea lucrurilor obștești, tot ce cuprindea binele ob-

ștesc, aparținea dreptului public. În special aparținea acestui drept: constituția țării, dreptul internațional, cel penal și procesual, precum și dreptul eclesiastic.

Sub influința predominantă a dreptului public se nascu la romani dictonul: „Salus rei publicae suprema lex esto”.

Numai la căldura razelor binefăcătoare ale dreptului public putu lua ființă această lege supremă, care înseamnă, că binele obștei este pentru singuraticul cetățean legea cea de căpetenie în țară, până când individul, acela trece pe planul al doilea.

Cât a fost la suprafață această mentalitate la romani, era ceva nobil și înălțător să te sacrifici pentru țară, de aceea epoca respectivă din istoria romanilor n'a fost lipsită de eroi, cari au trăit și s'au jertfit pentru binele comun.

Pe vremea acestor eroi imperiul roman era puternic în afară și consolidat înlăuntru.

* * *

După felul de a ne exprima acum însemna o gândire ideală suprema lege a romanilor, pe care o atinseși mai sus.

Idealul era: binele obștei.

Cetățeanul roman era conștiu de aceea, că din obștea puternică se revarsă raze de întărire asupra singuraticului, fie acela cât de slab; era conștiu de aceea, că sub scutul obștei trebuie să prospereze.

Dar cum vederile, principiile sunt expuse la continuă evoluare, așa nici legea aceasta supremă n'a fost provăzută pentru viața practică cu clauzula perpetuității.

Orice organism social, când îmbătrânește, e susceptibil de anumite slăbiciuni, lege pe care noi oamenii n'o putem schimba.

Așa și cu statul roman, în care dreptul public era odinioară stăpân nețărnut.

Alături de acest drept, care „ad statum rei romanae spectat”, eșia tot mai mult la suprafață dreptul privat, care „singulorum utilitatem spectat”.

Dreptul privat realizează principiul libertății și a independenței celui singuratic și tinde într'acolo, ca acestuia să-i asigure cercul de libertate, care este compatibil cu ordinea publică.

Când însă dreptul privat începe să degenereze, începe tot să se destrame ce ar fi apt să fie în folosul obștei, mai ales începe să se destrame ce are a face cu disciplina.

Copiii se emancipează de cu vreme de sub puterea părintească. Dascălul ajunge sub tutela școlarilor. Căsătoria e degradată la un simplu contract, pe care îl încheie și îl desfăcut după bunul tău plac. Morala e coborâtă de pe pedestalul ei înalt. Disciplina nu mai are ce căuta acolo, unde fără de ea nu poți exista.

Dreptul privat caută la interesul individului, ceea ce se numește realism în terminologia de astăzi.

Decând e lumea vederile ideale s'au prefăcut și se vor prefăce în vederi reale și vice-versa. Aceasta este un fel de lege, pe care bărbați erudiți au accentuat-o la diferite prilejuri.

Au fost timpuri, când omul pentru o idee, pentru națiune, pentru obște și-a dat viața, ca apoi să urmeze epoci, când omul n'a dat nimic, ci dimpotrivă a exploatat statul, a exploatat obștea.

Cu alte cuvinte idealismul sublim s'a prefăcut în realism cras, ca realismul cu timpul iarăși să se prefacă în idealism.

* * *

Revenind la pilduirea scoasă din istoria poporului roman, știm că înstăpânindu-se cu timpul dreptul, care „singulorum utilitatem spectat”, acesta a înăbușit concepția de mai nainte, individul a trecut pe planul prim, iar statul cel puternic a început să fie cuprins de slăbiciuni. În proporția cum „utilitas singulorum” eșia tot mai mult biruitoare, în aceeași măsură perdea statul roman pe teren obștesc.

Trăgând de încheiere concluziunea pentru timpul de astăzi, chiar de am avea ceață pe ochi trebuie să vedem, că deviza de acum este: „Utilitas singulorum”.

A. Moaca.

Actualități.

Cimitirele noastre.

Istoricul religios francez Jules Michelet spune într-o carte a sa cu privire la cimitire: Cimitirul este un organ de căpetenie al cetățitor și al satelor, el este o putere de adâncă moralitate. Un oraș sau un sat fără cimitir este un oraș arid, ba chiar sălbatec.

Câte gândiri sfinte și bune, câtă poezie a inimii răpim viețitorilor dacă le răpim morții!

Da, într'adevăr cimitirul are pentru omul care înțelege deplin rostul vieții, un efect foarte puternic. De pe mormintele așezate aci în rânduri, rânduri, unde cei dispăruți sunt înfrățiti cu vecinicia, omul zărește vulcanul vieții, îi înțelege adevăratul scop al ei și își vede nimicnicia ființei sale efemere.

Din aceste considerațiuni cele mai multe popoare au dat cimitirelor o importanță deosebită atât ca îngrijire cât și ca pietate față de cei ce dorm sub glie.

Astfel cimitirele engleze sunt adevărate parcuri de meditație. Aci vin adeseori filosofii și scriitorii cei mai celebri spre a se unifica cu realitatea și a-și lăsa sufletul în mrejele singurătății ce împărățește aci. De ce? „Pentru că singurătatea apropie de Dumnezeu, curăță inima și cugetele, oșelește hotărârile luate, împunternicește curagiul și pregătește pe oamenii mari” (Didon, Iesus Christ). Și unde poate fi singurătatea mai stăpână ca aci. Mulți chiar au găsit în taina cimiterilor izvoare de inspirație.

De unde și-a tras celebrul Shakespeare subiectul său pentru universala și nemuritoare operă Hamlet? Nu din spovedania unei scâfârlii anonime? Și a. a.

Italienii le numesc *Campo-Santo*, iar poporul francez și-a risipit fără milă în ele întregul geniu al maeștrilor sculpturii. Cele mai multe solemnități religioase se fac aci în mijlocul morților, pentru a trezi din când în când amintirea răposaților, trezindu-se astfel cel mai cald spirit de umintate.

În scrierea „*Sufletul popoarelor dela nord*”, Vlahuță, mărturisește despre importanța și atenția care se dă cimitirelor în Danemarca, următoarele: „*Acolo nu e nimic mai viu ca cimitirele orașelor și satelor. Fiecare mormânt e o grădină nu numai a celui mort ci și a familiei. Sub ramura pomului înflorit este o bancă și o măsuță de lucru. Acolo în clipele de repaos ca și de turburare sufletească, vin ru-*

dele celui adormit și se adapă din această liniște sfântă și plăcută. Colo vezi un bătrân care citește o carte — de obicei Scriptura —, o femeie coasă sau brodează, un copil cu nevinovăție se joacă printre florile de pe groapa măicuței lui....“

Iată, nu este acesta cel mai frumos mijloc de comuniune cu cei duși de lângă noi? Este prin aceasta o neconținută legătură de gânduri între cei ce sunt și cei morți și poate că tocmai această solidaritate a celor vii cu suferințele celor morți este misterul marelui puteri de viață și neîntrecutei hărnicii a poporului danez. La cei vechi templele erau înconjurată cu porțice — cari corespund cu cimitirele de prim-prejurul bisericilor noastre — pe unde omul se da pradă gândurilor și cugetării.

Ce-i însă la noi?

La noi cimitirele sunt grădina de uitare a celor morți. Cine nu s'a convins că în oricare oraș sau sat, în vreme ce cimitirele altor confesiuni strălucesc și ca orînduială și ca curățenie, cimitirele noastre sunt lăsate pustiului și paraginei.

Ba unele nici împrejmuire n'au, iar vitele fac vraște. Nu este aceasta o adevărată profanare?

Ar trebui ca îngrijirea să fie mai deosebită, o mai mare atenție să se dea acestor locașuri de odihnă, căci dacă ne place a avea o grădină ordonată unde mâna noastră lucrează cu sârguință, cu atât mai mult ar trebui să ne pregătim această grădină a vecinicii în care și trupul nostru se va odihni.... cândva...!

Va veni o zi când vocea slăbită nu va mai umple sanctuarul, va veni o zi când va trebui să venim și noi aci unde de altfel de mai înainte am trăit cu sufletul, în mijlocul turmei pe care am păstorit-o.

Doar o lespede rece... va mai indica locul odihnei noastre în vecinicie. Și ce păcat ar fi când peste câțiva ani bălăriile au acoperit totul, iar spinii sunt de nepătruns!

Omul va trece nepăsător pe lângă mormântul care nu se mai cunoaște!

Am văzut odată într'un cimitir femei cari veniseră la tămâiat. Cu hărbul cu cărbuni din care eșia cam anemic fumul de tămâie, o femeie sta pe cărăriua d'indreptul morților ei și de aci se încerca să-i cuprindă cu fumul pe toți, 10-12 câți erau, deoarece mai departe nu putea înainta, totul fiind un morman imens, îngrozitor de mărăcin.

— Cine odihnește aci, am întrebat-o?, văzând un mormânt ce mi-se părea mai nou.

— Copilul meu, părinte!

— A murit de mult?

— Nu's încă trei ani.

— Și'n trei ani atât au crescut spinii?! N'ar fi fost mai bine să cureți și să sădești flori și să faci potecuțe... că iacă nu poți nici să tămâi.

— De, părinte, dreptu-i ce zici, dar... pe noi nu ne-a chemat nimeni la asta.

Vina?

Am plecat....

— Dar acolo cine odihnește, întreb pe alta.

— Acolo nu știu că nu-i din morții noștri, dar... „așa cred“, că va fi, fiertatul părintele nostru.....

Am dat bălăriile la o parte și cu greu am înaintat până acolo. Câteva slove aproape șterse și un colț de cruce rupt, mi-au turnat în suflet destulă desnădejde, iar în minte mi-au venit cuvintele lui Victor Hugo:

„Sărmani morți! Mai de grabă putreziți în inimile noastre decât în mormintele voastre!!
Cât adevăr....!“

Dimitrie Anuțoiu
preot.

Perspective triste.

Numărul 9 din anul curent al „Foaiet Diecezane“ ne aduce vești din cele mai neplăcute. Pe deoparte începuse de sciziune între Asociația „Andrei Șaguna“ și Asociația generală a clerului, pe de alta perspectivele cât se poate de sombre în ce privește Biserica noastră ortodoxă în urma reducerilor bugetare.

Un păcat greu pare a ne urmări pas de pas, că cele două mentalități cea „regionalistă și tradiționalistă“ cum le numesc frații de dincolo, stau fiecare pe punctul lor intransigent și o apropiere mai profundă sufletească atât de mult dorită nu se poate realiza.

Toate branșele au căutat să aibă o conducere unitară, ca astfel „uniți în cugete“ să poată lupta pentru revendicările lor profesionale. Este într'adevăr dureros, cum tocmai preoțimea în sarcina căreia e dată conducerea sufletelor, să nu dea dovadă de mai multă disciplină sufletească. Se părea că lucrurile au intrat într'un făgaș normal, când deodată ne trezim cu un greu obstacol în cale: comunicatul Asociației din București prin care cerea desființarea

rea mai multor posturi administrative și misiunare din centrele eparhiale. Comunicatul a produs consternare. Să vii tu frate de luptă și de suferință și să-mi descoperi călcâiul vulnerabil, să mă lași „descoperit” — vorba păr. Dr. Ciuhandu — în fața atâtor primejdii înconjurătoare, e tot ceiace mă îngrijorează de dragostea ta fraternă. „Et tu mi filii Bruti?”

Vitregia vremilor ce le străbatem va da înțelepciunea cuvenită conducătorilor celor două Asociații ca să găsească modalitatea pentru netezirea unor asperități, a căror dăinuire numai spre binele Bisericii nu poate fi.

Dar să trec la partea a doua a chestiunii.

În fața reducerilor făcute cu nemiluita în bugetele eparhiale, Consiliul nostru eparhial a hotărât — în cazul când guvernul va persista în hotărârea luată — să facă apel la colectă publică. Nu am căderea de a discuta o hotărâre odată luată în interesul bineprinceput al eparhiei, dar îmi permit a sugera o idee.

Simțul de jertfă al credincioșilor noștri nu a scăzut. Când este vorba, de înfrumșețarea, zidirea din nou a bisericilor sau de îndeplinirea datorințelor sale religioase în mijlocul tuturor greutăților materiale prin care trece, țaranul nostru, își face pe deplin datoria. Cu toate acestea soluția cu colecta nu îmi pare a duce la scopul dorit. Întâi: nu se va ajunge la suma așteptată, apoi un spirit de o vădită suspiciune s'a furișat între țărănimea noastră. Și nici nu e mirare când lectura săptămânală o formează zierele împănate cu tot cortegiul de fraude — și adevărate dar și inventate. Cu greu îl mai convingi că banii merg la destinație.

Mai adecuat scopului mi se pare soluția, ca din bugetul total al fiecărei parohii anumite procente să fie destinate „pentru întreținerea instituțiilor din gremiul episcopal”. Ideia aceasta m'a preocupat mai de mult, dar cu alt scop și anume: înființarea unui fond pentru ajutorarea de zidiri de biserici și case parohiale, care fond s'ar alimenta din contribuția obligatorie înscrisă în bugetul fiecărei parohii.

Supun această idee spre meditare celor în drept.

Pr. I. Muntean.

Date monografice din trecutul comunei Sculea.

Pe malul drept al bătrânei Bârzave, ce străbate frumoasa câmpie a Banatului, în partea sud-vestică a Țării, stă strajă de veacuri mica comună Sculea.

Sortită din vremuri străbune — până pela începutul sec. al XVIII-lea — să formeze averea nobililor străini de neamul și legea acestui popor, câte ar ști să ne povestească aceste plaiuri, căci vremile ce sau abătut asupra lor, au fost atât de vitrege.

Puține date cari formează o parte însemnată din modesta arhivă a parohiei, sunt o dovadă grăitoare, că comuna noastră Sculea, a îndurat mult din partea puternicilor de ieri.

Dar Românul legat de această glie strămoșească dela nașterea lui, a întemeiat pe aceste plaiuri modeste gospodării și a ridicat altar Aceluia, carele pentru noi oamenii și-a vărsat scump sângele Său.

Trecutul comunei noastre Sculea, asemenea atâtor comune românești, se perde în trecutul îndepărtat al vremii. Abia în anii 1330-37 se pomenește de aceasta comună în registrul despre însemnările dijmelor papale, pe care le plătea poporul românesc, acestei autorități, ajunsă temută în acele vremuri și de capetele încoronate.

Iniințarea acestei comune după o legendă s'ar datora unei văduve baroneze, mare proprietară în aceasta comună, care neavând urmași legali, care să moștenească averea sa după moarte, încă fiind în viață a impropriat pe fieștecare locuitor al comunei, cu locuri de case și puțin pământ. Și a numit această colonie cu numele de Scola, ceea ce având în vedere însemnătatea cuvântului carele este de origine latină — ar însemna scoală. Averea rămasă după această baroneasă a ajuns iar proprietatea Statului, care apoi a făcut-o donațiune altei familii favorite a Curții.

Este aceasta o simplă legendă, sau poate chiar poveste bună pentru copii. Așa o credeam și eu. Dornic însă a cunoaște mai de aproape trecutul comunei în care am fost rânduit să conduc destinele bisericii noastre ortodoxe și neavând alte date mai sigure despre data înființării acestei comune, am plecat pe urma acestei legende și iată pentru ce. Legenda spune mai departe că, tot baroneasa a dat și loc de cimitir în grădina mare a castelului ei, pentruca și după moarte să se odihnească între servitorii ei. Și de fapt am aflat că cimitirul bisericii noastre ortodoxe a fost în aceea parte, despre ce mai povestesc și moșnegii satului, și unde până înainte de războiu s'au mai păstrat cruci chiar și de lemn, dar ajungând această parte în mâni străine s'a prefăcut în grădină lucrătoare. În aceasta parte se află astăzi biserica calvină zidită în anul 1870.

Averea rămasă după văduva baroneasă despre care face amintire numita legendă a fost totdeauna în mâinile boierimii maghiare care purta titlul de nobleță

de baron, până când în anii de înainte de războiu, întreaga această avere a ajuns în mâinile lui Ioan Klobusiczky care a cumpărat-o dela v. d. baroneasă Révay. Proprietarul ereditar al acestei moșii este Simion Keltz.

În ceea ce privește numirea comunei, încă este puțină asemănare. În registrul despre însemnările dijmelor papale precum și cronicarii maghiari dela 1330 până de începutul sec. al XVIII-lea fac amintire de această comună numindu-o Scalla, Sculd, Soruld. În anul 1596 principele Ardealului Sigismund Báthory a eliberat și aceasta comună de sub jugul turcesc.

În anul 1723 pe harta întocmită de contele Mercy, figurează sub numirea de Sculla, aparținând la districtul Vârșetului, iar în anul 1761 — pe harta tot aceluiaș autor — este atașată la districtul Ciacovei, unde se amintește, că aceasta comună are populație curat românească aparținând bisericii răsăritene, după cum o mărturisește aceasta însuș istoricul maghiar Dr. Samuil Borovszky în opusău intitulat „Temes vármegye községei” la pagina 97, unde zice — vorbind de comuna Sculea — lakossai ó hitűek*). Indecursul vremii unul din cei doi „l” s'a preschimbât în vorbirea de toate zilele în „e” astfel s'a ajuns la numirea ce o are astăzi comuna, de Sculea. Această numire se găsește în toate matriculele ce sã păstrează la oficiul parohial din anul 1779. Stăpânirea maghiară însă a preschimbât acest „l” la început în „i”, iar mai apoi în „y” numindu-se comuna în cazul prim Sculia, iar în al doilea Sculya. Această numire oficială a purtat-o comuna noastră până în anul 1910, când stăpânirea maghiară dornică de a cucerii totul pentru națiunea maghiară simplaminte a șters numirea veche a comunii dându-i numele de Szigetfalu. Aceasta numire pe hârtie a avut-o comuna noastră până când într'o bună zi după multele suferințe ce li-a îndurat și din partea Sârbilor, cu împlinirea visului nostru milenar, și-a reprimit numele ei vechiu de Sculia.

Locuitorii comunei dintru început au fost Români, până pela începutul sec. al XVIII-lea, când au fost aduși în comună coloniști unguri de religiunea calvină. Atunci s'a creiat pentru aceste familii o stradă în care se găsește și biserica lor, în care nu a primit nici un Român loc de casă, ci abia în anii din urmă au cumpărat doi credincioși de ai noștri case în acea stradă.

Înființarea parohiei noastre ortodoxe încă datează din vremuri străbune și am putea zice, că ea datează din sec. al XIV-lea sau cel mult de prin sec. al XV-lea.

Când anume s'a zidit prima biserică românească în această comună date sigure nu avem, dar ea a fost din bârne, fiind pădurea până prin anii 1892-94 la marginea satului, când apoi a fost scoasă cu desăvârșire. În anul 1810 s'a renovat această biserică ceea ce se deduce din unele însemnări ce se găsesc pe câteva icoane vechi, precum și chivotul legii și ușile împără-

tești ce se mai păstrează la actuala biserică, cari însă nu se mai întrebuințează.

Ajungând preot în această comună în anul 1835 tinărul Nicolae Bolocan devenit în anii bătrânețelor sală vițar protopopesc sau cum se zicea nemeșnic, cu ajutorul boierilor din comună și cu sprijinul puținilor credincioși în anul 1862 a zidit actuala biserică, din material mai solid. Cu prilejul demolării bisericii vechi care după cum am amintit era din bârne, s'a constatat, că zidul era mai puțin uzat decât stâlpii biserici, și având în vedere starea materială a credincioșilor noștri din comună în aceea vreme, se prea poate ca zidul dintru început să fi fost din material mai slab din gard impletit și numai mănjit cu imală, dupăcum de altfel s'au zidit biserici și case în vremurile mai vechi. Date sigure însă, atât despre data înlocuirii zidului la aceasta biserică din bârne, precum și la zidirea acestei biserici, nu avem și astfel noi considerăm această biserică așa cum se găsea de prima biserică în Sculea, renovată radical în anul 1810 și demolată în anul 1863.

Primul preot care a servit în aceasta comună și dela care ni-a rămas matriculele din acele vremuri, este Gheorghe Bosioc. A servit în aceasta comună între anii 1779—789.

Ar urma deci din aceasta că parohia noastră ortodoxă să nu aibă vechimea amintită mai sus. Am aflat însă între vechile odoare bisericești, astăzi scoase din uz, ba li-am găsit îngrămădite chiar în podul bisericii, două antimise vechi. Inscripția de pe unul era ștearsă cu desăvârșire. Sfintele moaște se aflau la apăsânduă. Având în vedere ordinea mai înalte, precum și dispozițiunile canonice, li-am traspus ambele aceste sfinte Antimise Preasfințitului nostru Episcop Iosif, pentru a se păstra în muzeul eparhial, iar sântele moaște pentru a putea fi întrebuințate la alte antimise noi. După al doilea antimis pe care era încă inscripție slavă am putut afla că el a fost dat pentru întrebuințare sfintei biserici din Sculea cu hramul „Sfinți apostoli Petru și Pavel” în anul 1758. După felul imprimării care diferea foarte mult dela un antimis la altul, am putut deduce, că trebuie să fie o vechime de cel puțin 30 ani între unul și celalalt. Și apoi câte antimise nu sau folosit la cele două biserici zidite în aceasta comună și cari nu s'au păstrat în decursul vremii sau cari poate au fost preschimbate, dar despre cari urme nu găsec.

Toate aceste mă îndreptățesc să cred și să susțin că, biserica noastră ortodoxă din comuna Sculea a fost ființă deodată cu comuna politică însăș.

Șirul preoților slujitori la aceste modeste bisericiuțe din comuna Sculea îl pot desprinde abia cu Gheorghe Bosioc, care păstorește din anul 1779 până în anul 1789. Nicolae Bosioc — probabil fiul său — dela 1789-793. Isac Balcovici dela 1793 până la 1835. Nicolae Bolocan dela 4 Octomvrie 1835 până la 1 Iunie 1877. Stefan Bolocan dela 1870 până la 1877 ca și capelan, iar dela aceasta dată până la 1878 24 August ca paroh. Dela

*) Locuitorii sunt de legea bătrână.

această dată parohia a fost administrată de preotul Gheorghe Gașpar din Gătaia și Anania Jivanu din Opațița până către finea anului 1879, când a fost îndeplinită prin preotul Dimitrie Perian. Acesta a păstorit numai până în anul 1882 luna Februarie când a fost suspendat din postul de paroh. Timp de un an de zile parohia a fost administrată de preoții Teodor Cioloca și Nicolae Popovici din Șipet și de Gheorghe Lupu din Birda. În luna Martie 1883 a fost introdus în parohie Silviu Colojoară, carele a păstorit până la 1 Septembrie 1902, când a trecut la parohia Denta unde a fost ales. Până la data de 6 Iunie 1903, parohia a fost administrată de preotul Teodor Cioloca din Șipet, iar dela această dată până la 15 Noembrie 1923 a păstorit Constantin Doboșan actualminte paroh în Banloc.

Dela data trecerii părintelui Doboșan la parohia Banloc, parohia a fost încredințată spre administrare părintelui Ioan Mărgineanțu paroh în Birda, până când în 11 Aprilie 1925 a venit în comună preotul Dimitrie Botău.

Cele anume activitate extra pastorală au dezvoltat în această parohie fericirii mei înaintași, dintre cari cei mai mulți au trecut la cele vecinice, îmi este cu neputință să o fac, mai ales că nu mi-a rămas nici o însemnare dela mâna lor, sau dela urmașii lor. Sunt însă sigur că ei au servit cu dragoste și devotament în bisericuțele ce s'au zidit până aci în această parohie, mai ales că pe acele vremuri, preot și credincios s'a bucurat de aceleași privilegii în fața străinilor.

Singurul preot carele a muncit mult pentru binele și prosperarea credincioșilor săi, având chiar procese mari cu unii boieri din comună și cei din Gătaia, a fost preotul Nicolae Bolocan. Despre viața și activitatea acestui harnic slujitor al altarului am fost scris în Calendarul Diecezan din anul trecut, desprece cred, că frații voastre a-ți luat cunoștință.

Instrucția școlară până în anul 1923 în comuna noastră, pentru copiii credincioșilor noștri s'a făcut în școala noastră confesională, iar dela această dată în școala de Stat. Astăzi în urma creșterii numărului copiilor, în urma colonizărilor ce s'au făcut pe teritoriul comunei noastre, avem două puteri didactice. Rezultatul în cele ce privește datinele noastre creștinești nu este cel dorit de credincioși, dar nădăjduim că vom ajunge vremuri mai bune.

Pe lângă cele două instituții divine — Biserică și Școală — cari au menirea sublimă de a nobilita inima și a lumina mintea omului, în luna Ianuarie anul trecut am înființat sub conducerea și patronajul bisericii noastre Casa Culturală, iar în luna Februarie a aceluiaș an am înființat o fanfară care poartă numele marelui luptător de sub stăpânirea apusă, a lui „Avram Iancu“. Ambele aceste societăți culturale vor contribui în viitor la progresul poporului nostru față de conlocuitorii maghiari, cari deși puțini la număr, au din vremuri mai înaintate Societatea de lectură a lor proprie, și cor.

Onorată conferință.

Am arătat pe scurt fazele de dezvoltare a comunei noastre Sculea, oprindu-mă mai ales asupra laturei care ne privește pe noi preoții, asupra originii acestei comuni și a parohiei noastre ortodoxe. Și am căutat să fac fraților Voastre o icoană cât se poate de clară despre această mică comună, și dacă nu am avut fericirea să dovedesc cu mai multe date existența noastră ca neam și credință dela cele mai îndepărtate vremi, vina nu este a mea, ci a stăpânirii apuse, care și acele puține date ce ni-au rămas, a căutat să le schimbe în favorul lor, sau chiar să li se peardă umbra.

Savanții lumii de astăzi, nemulțumiți cu descoperirile cele mari și multe cari în decursul veacurilor li-au făcut, nu se mulțumesc astăzi numai cu aceste descoperiri de noi orizonturi, de noi lumi, ci ei tind din ce în ce tot mai mult să cunoască mai deaproape viața omenimii, cu mii de ani în urmă.

Dacă acești savanți — în cele mai multe cazuri — fără a cunoaște pre Dumnezeu conducătorul lumii văzute și nevăzute, tind mai mult spre trecut, atunci cu atât mai vartos noi, cei ce îmbrăcăm haina cernită de veacuri a preoției, să ne apropiem de trecutul glorios al creștinismului nostru ortodox, să răsfoim arhivele modeste de pe lângă noi, și să dovedim unde numai ni se dă ocaziunea, trecutul nostru glorios ca neam și ca creștini față de dușmanii bisericii și neamului nostru românesc.

Dimitrie Botău

paroh.

ȘTIRI

Locale.

În Dumineca ortodoxei la 1 Martie 1931 au început conferințele aranjate de Societatea Femeilor ortodoxe de sub patronajul P. S. S. Episcopului nostru diecezan. Predica inaugurală a fost rostită de P. O. D. protopresbiter R. G. Ancușa consilier referent eparhial care după celebrarea vecerniei cu concursul Domnului diacon episcopesc Teodor Roșca, a rostit o predică impresionantă făcând să reese superioritatea legii Noului Testament față de legea Vechiului Testament. Legea lui Moisi e numai umbra bunurilor pe cari ni-le câștigă Christos prin moartea sa ispășitoare pe cruce numai un pedagog spre lumina cea adevărată în Christos care e iubirea, dreptatea și îndurarea întrupată.

Oratorul scoate în evidență printr'o exemplificare frapantă prisosirea îndurării divine în economia mântuirii neamului omenesc. Sponsorii le-a dat Societatea Corală din Caransebeș sub conducerea pricepută a profesorului Constantin Vlad nuanțând cu măiestrie acordurile măestoase ale cântării noastre bisericesti. E demnă de toată lauda însuflețirea pe care o arată membrii acestui cor când e vorba de vre-o manifestare de cultură reli-

gioasă contribuind cu prețiosul lor aport la activitatea mănoasă ce se desfășoară în centrul vieții religioase din dieceza noastră. După predică s'a cântat compoziția „Mântuire” opera mult regretatului maestru Ioan Vidu.

În Duminica din 8 Martie 1931 s'a ținut în cadrul serviciului divin de seară a doua conferință din postul Paștilor aranjată de Societatea Femeilor ortodoxe. Serviciul divin l'a oficiat O. D. presbiter Dimitrie Soceneanțu profesor de religie la liceul din localitate. După săvârșirea slujbei preotul celebrant a ținut o conferință prezintând pe Mântuitorul ca pe elixirul vieții, ca unul care vindecă toate rănile trupești și sufletești ale celor cari apelează cu încredere la dânsul. Arată legătura între boală și păcat și minunile ce le săvârșește credința neștrămutată. Printr'un episod luat din viața sbuciumată a soldatului pe front, caută să concretizeze se apropie și mai mult exemplul dat de Evangelia zilei. Predica se termină printr'un apel călduros către adunare mai ales către mame cu scopul de a corobora în inimile generațiilor plâpânde tezaurul mântuitor al credinței.

Responsoriile le-a dat și din prilejul acesta încercatul ansamblu al Societății Corale din Caransebeș sub conducerea probatului ei diriginte prof. Constantin Vlad. Prezența corului a ridicat și de data aceasta solemnitatea acestei manifestări ortodoxe la înălțimea unei conferințe religioase din apus, atrăgând o afluență de public care se va prezenta în număr din ce în ce mai mare. După conferință s'a cântat compoziția lui Vorobchievici „Lăudați pe Domnul”.

Pentru „Piatra Scrisă” au donat creștinii: Erna Wertan din Logoj 100 lei, Ștefan Benedek și cons. 40 lei și I. Mardale și cons. din Râmnicul-Vâlci 30 lei cari sume s'au predat destinațiunii.

Dumnezeu să reverse binecuvântarea Sa asupra evlavioșilor donatori.

Casa națională română din Caransebeș a fost recunoscută de persoană juridică în baza următoarei sentințe a Tribunalului:

România

Nr 562/Per, jur.

1929 Z—3

În numele legii

Tribunalul Caransebeș în cauza pornită prin petițiunea înaintată la 19 luna Aprilie anul 1929 cu Nr. 562/1929 de către Dl Iuliu Vuia loc. în Caransebeș în calitate de președintele asociației pentru recunoașterea asociațiunii ca persoană juridică în urma dezbaterii orale terminate la 11 Noiembrie 1929 în camera de consiliu cu participarea reprezentantului Ministerului public reprezentat prin dl C. Dobrian Procuror a dat în ziua mai jos arătată în ședință publică următoarea

Sentință

Tribunalul recunoaște personalitatea juridică a asociațiunii Casa Națională Română din Caransebeș și ordonă grefei Tribunalului înregistrarea ei în registrul asociațiunilor după ce sentința va rămâne definitivă precum urmează:

1. Numărul de ordine 1.
2. Titlul sau denumirea persoanei juridice: Casa națională Română din Caransebeș.
3. Obiectul și scopul: Întărirea unei case naționale pentru promovarea intereselor culturale și consolidarea raporturilor către toate părțile societății.
4. Sediul și Sucursala: Caransebeș.

5. Data constituirii: anul 1929 luna Februarie ziua 24
6. Actul pe temeiul căreia s'a obținut personalitatea juridică: Sentința Tribunalului Caransebeș cu Nr. 562/3/1929.

7. Numele, profesiunea, domiciliul și naționalitatea persoanelor ce compun organele de direcțiune și administrație: Dl Dr. Iosif Tr. Badescu, Dr. Cornel Cornean, Romulus Ancușă, Gheorghe Repede, Ioan Penția, Dr. Gh. Dragu, Ștefan Bornuz, Ilie Orzescu, Iuliu Vuia, Izidor Tatariu, Dr. Virgil Budișian, Pavel Jumanca, Nicolae Novacescu, Ioan Bălc, Simion Mageriu, Nicolae Lilescu, Gheorghe Adam, Vuia Frențiu, Mihail Patrășcan și Dimitrie Sgaverdea.

8. Avereă imobilă ce posedă:

9. Avereă mobilă: Capital inițial de 317.000 lei.

10. Modificări ulterioare:

11. Observațiuni:

Caransebeș, la 11 Noemvrie 1929.

Dr. R. Handler m. p. președinte, Dr. Stuiber m. p. jude.

N. Brânzei m. p. Grefier.

Pentru conformitate: C. A. Calinescu m. p. grefier.

No. Com. șc. 14/1931.

AVIZ.

Comitetul școlar al liceului „Traian Doda” din Caransebeș invită pe toți membrii săi și pe prietenii școlii să participe la

ADUNAREA GENERALĂ

a Comitetului școlar, care se va ține la **15 Martie 1931 orele 10 a. m.** în sala profesorală a liceului cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Raportul general al Comitetului școlar pe a. 1930.
2. Contul de gestiune pe anul 1930.
3. Bugetul pe anul 1931.
4. Propuneri și interpelări.

Întrucât la data fixată nu se va întruni numărul regulamentar de membrii, adunarea generală se va ține în 22 Martie la timpul și locul stabilit cu numărul de membrii prezenți.

Caransebeș, din ședința com. școlar ținută la 28 Februarie 1931.

p. Președinte:

Dragomir T. (ss)

Ioan Penția (ss)

secretar.

Corpul Portăreilor Tribunalul Caransebeș.

Nr. 726 Port. 1930.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul Portărel de pe lângă Tribunalul Caransebeș în baza art. 102 din legea LX din 1881 și în baza art. 19 din legea 1908 prin aceasta public, că în urma decisului Judecătoriei mixte din Caransebeș de sub Nr. 6707/1930 efectuându-se execuțiunea la 20 Noemvrie 1930 în favorul următorului Miloș Mihai din Caransebeș reprezentat prin avocatul Dr. Dimitrie Novacescu domiciliat în Caransebeș pentru suma

de 21.700 Lei — bani capital și accesorii mobilele sechestrate cari s'au prețuit în 5000 Lei — bani și anume: un cazan de fabricat țuică se vor vinde prin licitație publică. Deci în urma deciziei Judecătorei mixte din Caransebeș de sub Nr. 7095/1930 G. pentru încasarea creanței de 21.700 Lei — bani capital cu 15% interese din 11 Noemvrie 1930 și speșele de 4571 Lei — bani staverite până în prezent, se fixează termenul de licitație **pe ziua de 20 Martie 1931 la orele 4 p. m. în comuna Caransebeș la locuința lui Miloș Mihai și toți aceia**, cari au voie a cumpăra sunt invitați cu acea observare, că mobilele menționate mai sus, în baza art. 107, 108 din legea LX din 1881 se vor vinde celor cari vor oferi mai mult pe lângă solvirea în bani gata și în caz necesar și sub prețul de strigare.

Intrucât mobilele supuse licitației s'au mai sechestrat și înainte și după această fixare de licitație și din partea altor creditori și aceștia au drepturi câștigate de acoperire asupra licitației, în baza art. 120 a legii LX din 1881, deci se va efectua și în favorul acestora.

Caransebeș, la 5 Martie 1931.

Șef Portărei **Radulescu**

Aviz!

Primesc spre executare în culori de ulei tot felul de lucrări de artă bisericască ș. a. ripize, prâsnicare, steaguri, mormântul Domnului și tot felul de obiecte bisericesti

Prof. Cornel G. Otonoga
pictor

15

Caransebeș, Str. Ghețării 4.

Iosif Schaub

Tinichigiu de lux și de zidiri, se angajează la tot felul de lucrări și anume: facerea de turnuri noi, de cruci noi precum și aurirea lor, facerea acoperișurilor noi, facerea parafulgerilor după regulile tehnice; vopsirea turnurilor, acoperișurilor cu farba „Bessemmer“, cea mai bună farbă, ce apără

16

contra ruginii.

Adresa: Lugoj, Str. Nedelco 35.

Corpul Portăreilor Tribunalul Caransebeș.

Nr. 484 Port. 1930.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul Portărel de pe lângă Tribunalul Caransebeș în baza art. 102 din legea LX. din 1881 și în baza art. 19 din legea 1908 prin această public, că în urma deciziei Judecătorei urbane I. din Timișoara de sub Nr. 2909/1930 efectuându-se execuțiunea la 11 Noemv. 1930 în favorul urmăritoarei S. K. F. Soc. An. firmă înreg. în Timișoara reprez. prin avocatul Dr. Ernest Roth domiciliat în Caransebeș pentru suma de 3398 Lei — bani capital și acces. mobilele sechestrate și suprasechestrate cari s'au prețuit în 9000 Lei — bani și anume: Un covor imitație persan, un pian marca „Esbatz“ și un bufet se vor vinde prin licitație publică. Deci în urma deciziei Judecătorei mixte din Caransebeș de sub Nr. 6953/1930 G. pentru încasarea creanței de 3998 Lei — bani capital cu 15% interese din 27 Octomvrie 1929 și speșele de 1280 Lei — bani staverite până în prezent, se fixează termenul de licitație **pe ziua de 24 Martie 1931 la orele 4 p. m. în comuna Caransebeș la locuința urmăritului și toți aceia** cari au voie a cumpăra sunt invitați cu acea observare, că mobilele menționate mai sus, în baza art. 107, 108 din legea LX. din 1881 se vor vinde celor cari vor oferi mai mult pe lângă solvirea în bani gata și în caz necesar și sub prețul de strigare.

Intrucât mobilele supuse licitației s'au mai sechestrat și înainte și după această fixare de licitație și din partea altor creditori și aceștia au drepturi câștigate de acoperire asupra licitației în baza art. 120 a legii LX. din 1881 deci se va efectua și în favorul acestora.

Caransebeș, la 24 Februarie 1931. Portărel: **Radulescu**

Obiecte bisericesti

dela cele mai renumite fabrici, se află de vânzare la **Librăria Diecezană.**

Aviz de vânzare.

Un atelier complet de lăcătușerie

Constătător din :

Un strung pentru fer, o mașină de îmburghiat fer, un polizor cu două petri, un motor electric curent alternativ 3/4 HP, un dynam curent contin 1/2 HP, o torcila cu piatra de apă, o bancă de lucrat, o masă de scris, un dulap cu trei rânduri, două meengine de fer, două plăci de fonta, un tablou cu distribuție, o rezistența mare, o comora electric, un transmision cu roți și curele, un foi cu scule de faur, o nicovala, un dulap cu scule de strung, un tablou de scris, un căruți cu două roți, două garniture de tăiat gevind gaz, mic și mare, două garniture de tăiat gevind vitoort mare, două garniture de tăiat gevind vitoort mic, un franuz mare, două chei pentru țăvi, o cheie pentru plitz, o mengina pentru țăvi, o tăietoare de țăvi, o masă circular, două scări de lemn, două burghii mari pentru lemn, o combinație de tras sau buri, și sculele marunte dela trei lăzi.

Atellerul se găsește în **Caransebeș.**

Cu stimă:

Nicolae Barbu, Ciuta

FABRICA (ATELIER) DE LUMINI A EPARHIEI CARANSEBEȘULUI

In fabrica (atelier) de lumini, înființată de Consistoriul nostru eparhial, se află de vânzare lumini de ceară curată, în diferite mărimi și grosimi. Recomandăm credincioșilor noștri, ca să-și procure dela această fabrică luminele de ceară curată trebuincioase la diferitele acte religioase: cununii, prasnice, pomene, cazuri de moarte, părăstase, după cum se și cere aceasta de tradiția și

○ cultul bisericii noastre dreptmăritoare. ○

Luminele se pot procura direct sau dela și prin epitropiile parohiale la **FABRICA** cu grosul

sau la „LIBRĂRIA DIECEZANĂ“ cu grosul și cu bucata.

Tipografia și Librăria Diecezană Caransebeș.

Este bogat înzestrată și bineasortată cu tot felul de cărți românești literare și științifice, requisite școlare și de birou.

Instrumente muzicale.

Execută tot soiul de lucrări tipografice, în cel mai scurt timp pe lângă prețuri convenabile. Are un mare depozit de hârtie.

Legătorie proprie.

„BANCA CETATEA“ S. A. IN MEHADIA.**Convocare.**

Domnii acționari ai „Băncii Cetatea“ s. a. în Mehadia, prin aceasta se invită la a

IV-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Mehadia, în localul institutului la 29 Martie 1931 la orele 11 a. m. cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale, numirea de către președinte a unui notar și doi verificatori.
2. Raportul Consiliului de Administrație și al Consiliului de Cenzori; aprobarea bilanțului pe anul 1930. Distribuirea beneficiului net. Darea absolutului Consiliului de Administrație și Consiliului de Cenzori.
3. Alegerea a unui membru în Consiliul de Administrație.
4. Alegerea Consiliului de Cenzori.
5. Propuneri.

Consiliul de Administrație.

Bilanț încheiat la 31 Decembrie 1930.

Activa		Contul bilanț pe anul 1930		Pasiva	
Casă	64.322.—			Capital	1.000.000.—
Efecte scontate	3.502.963.—			Fond de rezervă	159.828.—
Acționari	65.000.—			Fond de rezervă extraord.	16.000.—
Mobilier	1.—	3.632.286	—	Fond de rezervă pentru creanțe dubioase	110.000.—
				Depuneri	1.872.634.—
				Creditori	313.107.—
				Dobânzi cuvenite anului viitor	68.240.—
				<i>Beneficiu net</i>	92.477.—
		3.632.286	—		3.539.809.—
					92.477.—
					3.632.286.—

Perdere		Contul Profit și Perdere.		Profit	
Spese generale	189.377.—			Dobânzi și comisioane	535.003.—
Impozit	36.781.—				
Dobânzi după depuneri	216.368.—	442.526	—		
<i>Beneficiu net</i>		92.477	—		
		535.003	—		535.003.—

Mehadia, la 31 Decembrie 1930.

Nestor Feneșan m. p.
director.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Ioșif Căpușă m. p.

Nestor Feneșan m. p.

Ioan Căpușă m. p.

Aureliu Colojoară m. p.

Ioan Căpușă m. p.

Ioan Trapșa m. p.

Subsemnatul Consiliu de Cenzori am examinat și revidat conturile prezente și le-am aflat în deplină ordine și în consonanță cu registrele institutului.

Mehadia, la 27 Februarie 1931.

Dimitrie Rădac m. p.

Gheorghe Jurescu m. p.

Ioșif Balacel m. p.

Ioșif Crăciunescu m. p.